

чинних правових норм чи правової дійсності, що прийшла на зміну попередній. Вже для категорії професій, які пов'язані з юридичною науковою чи практичною діяльністю, аналіз минулого права вкрай необхідний, без нього неможливо порівнювати стан розвитку правового забезпечення суспільства.

Література:

1. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл. – Т. 5. – 2003. – С. 736.
2. Юридичні терміни: тлумачний словник / В.Г. Гончаренко, П.П. Андрушко, Т.П. Базова та ін.; за ред. В. Г. Гончаренка. – 2-ге вид., стереотипне. – К.: Либідь, 2004. – 320 с.
3. Ильин И.А. О сущности правосознания / И.А. Ильин. – М.: Рапортъ, 1993. – 225 с.
4. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб./ П.М. Рабінович. – Х.: Консул, 2005. – 160 с.

УДК 340.2 (043.2)

Трухан І.М., магістр,
Навчально-науковий інститут неперервної освіти,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Калюжний Р.А., д.ю.н., професор

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ В УКРАЇНІ

Синтезуючи наукові дослідження у сфері юридичної техніки та систематизуючи поняття, в яких акумульовано загальні й часткові тенденції її виникнення, становлення і розвитку, слід зазначити, що юридична техніка охоплює галузь знань про правила ведення юридичної роботи та створення в її процесі різних юридичних документів, письмового окреслення змісту нормативно-правових актів, оформлення юридичних документів, вираження правового аналізу юридичних прав і обов'язків тощо [1, с. 84].

Відрив від теорії права та набуття теорією юридичної техніки повноцінного наукового статусу доводить її значимість у суспільному житті та зумовлює потребу у новому осмисленні даного виду юридичної діяльності. Адже нині у юридичній техніці повною мірою відображено взаємодію теорії та практики, фундаментальних і прикладних знань. І тому питання про розвиток юридичної техніки повинне розглядатися одночасно і як наукова розробка, в основі якої лежить процес формування системи наукових знань про інститут юридичної техніки, і як практичний розвиток, який полягає у вивченні юридичної техніки в контексті

практики її використання компетентними органами влади для підготовки юридичних документів.

Говорячи про розвиток юридичної техніки як системи наукових знань в умовах сучасних змін соціальних орієнтирів, які, в свою чергу, зумовлені євроінтеграційною спрямованістю нашої держави, слід погодитися з думкою Р.А. Калюжного, який наголошує на необхідності радикального відходу від абсолютизації інструментального аспекту юридичної техніки. Розробка юридичної техніки повинна відбуватися поза її безпосереднім зв'язком із сутністю права і держави [2, с. 19]. Тобто мова йде про формування принципово нових правил і засобів юридичної техніки, які слугували б реалізації її інструментальної функції з метою забезпечення загальнолюдських правових цінностей. Якщо аналізувати практичні проблеми юридичної техніки в Україні на сучасному етапі розвитку, то її стан можна охарактеризувати як перехідний, оскільки з одного боку спостерігається чітка тенденція відмови від старих підходів, а з іншого – незавершеність процесу, що підтверджується відсутністю чіткої системи категорій для позначення юридичної техніки, рівень розвитку якої визначається на основі реального використання у правових актах технічних засобів і прийомів, а також ефективністю впливу законодавства на політичне, економічне, соціальне і культурне життя.

Виникає низка проблем що пов'язані із правотворчою діяльністю в державі, якістю підготовлених проектів нормативно-правових актів як законодавчих, так і підзаконних, якістю та дієвістю нормативно-правових приписів та їх здатністю регулювати суспільні відносини. Усі недоліки і помилки допущені в юридичній техніці складання документів майже одразу виявляються у правозастосовній діяльності. Тому підготовлені нормативно-правові акти мають бути досконалими за формою і змістом, тобто задовольняти високі вимоги стосовно їх якості. При цьому категорія «якість нормативно-правових актів» повинна інтегрувати в собі широкий спектр проблем, пов'язаних із науковим і прикладним обґрунтуванням цих актів, досконалістю техніки правотворчості, формальною визначеністю, доступністю, передбачуваністю і зрозумілістю вказаних актів [3, с. 12]. Ефективність сучасної системи джерел права України значною мірою залежить від професіоналізму суб'єктів правотворчості та нормопроєктування, а також від якості прийомів і засобів створення, зміни, припинення дії та систематизації нормативно-правових приписів [4, с. 15]. Даний аспект повинен бути врахованим з огляду на існуючу в Україні проблему багатозначності юридичної термінології, що впливає на застосування юридичної техніки в процесі правотворення. Вона виражає реальну складність і неоднозначність самої соціально-правової дійсності.

Варто також підкреслити об'єктивний та закономірний розвиток вітчизняної юридичної техніки під впливом європейських правоінтеграційних процесів, які зумовлюють зближення правової

системи України з правом Європейського Союзу, визнання обов'язкової юрисдикції Європейського Суду, необхідність здійснення уніфікації багатьох галузей та інститутів права, правової термінології, використання законотворчих та правозастосовних процедур і режимів [2, с. 19].

В Україні на сьогоднішній день створена власна правова база, яка складає велику кількість нормативно-правових актів, але вітчизняні нормотворці ще не набули достатнього досвіду творення законодавства, яке стало б підґрунтям для вдосконалення політичної, економічної, соціальної і правової системи, орієнтованої на ринкові відносини. Однією із основних причин недоліків у нормотворчій діяльності є те, що існуючі документи, в яких містяться положення щодо розробки проектів нормативно-правових актів, не закріплюють єдиних правил нормопроєктування. Вирішення даної проблеми можливе завдяки розробці єдиного системного документа, який би встановлював вимоги оформлення змісту, структури, особливостей формулювання правових норм та конструкцій у проектах нормативно-правових актів. Також досить актуальним для подальшого розвитку юридичної техніки є питання підготовки відповідних фахівців у вищих навчальних закладах та популяризації практики викладання студентам навчального курсу «Юридична техніка», основною метою якого є забезпечення професійного підходу до правотворчої діяльності, зокрема в процесі підготовки проектів правових актів. Адже набуті в результаті вивчення даного курсу компетентності дозволяють об'єктивно оцінювати соціально-економічну та інші ситуації, реальні потреби розвитку суспільства, доцільність правового регулювання суспільних відносин.

Підводячи підсумки, необхідно зазначити, що юридична техніка є одним із елементів правотворчості, який хоч і має прикладний, інструментальний характер, проте вирішує першочергові завдання щодо систематизації знань про методи та прийоми юридичної діяльності, що формуються загальною теорією права, галузевими та прикладними юридичними науками. Розвиток юридичної техніки, який нині відбувається у стрімких умовах євроінтеграції, неможливий без формування в Україні належної інституційної структури, здатної забезпечувати ефективне застосування адаптованого законодавства, зміцнення демократичних, політичних, в тому числі державних органів, громадських організацій, а також гарантувати верховенство права, захист прав і свобод людини. Важливим моментом на шляху вдосконалення вітчизняної юридичної техніки є введення навчальної дисципліни «Юридична техніка» до стандарту юридичної освіти, що надасть змогу підвищити професійний рівень майбутніх фахівців у сфері юриспруденції, і, як результат, реформувати інститути права і держави.

Література

1. Клімова С. М. Недоліки юридичної техніки викладення окремих норм Бюджетного кодексу України / С. М. Клімова // Проблеми законності. – 2017. – № 138. – С. 78-88.
2. Калюжний Р. А. Наукові основи правотворчості та юридичної техніки : Методичні рекомендації для самостійної підготовки студентів до занять за спеціальністю 081 «Право» / Р. А. Калюжний, Л. О. Шапенко. – К. : «Видавництво Людмила», 2018. – 24 с.
3. Панов М. І. Точність правових норм як необхідна умова якості правотворення / І. М. Панов // Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання : [матеріали наук.-практ. конф., м. Харків, 30 вересня – 1 жовтня 2015 р.]. – Харків, 2015. – С. 12-14.
4. Луць Л. А. Роль юридичної техніки у правотворчості / Л. А. Луць // Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання : [матеріали наук.-практ. конф., м. Харків, 30 вересня – 1 жовтня 2015 р.]. – Харків, 2015. – С. 15-17.

УДК 340.1: 378 (043.2)

Черкавська Н.Р., студентка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Головка С.Г., к.і.н., доцент

ПРАВОВА ОСВІТА ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Сьогодні Україна стоїть на шляху змін та реформ у всіх сферах суспільного життя, зокрема, у вищій юридичній освіті. Процес її реформування можна вважати вимогою часу. Юридичні знання є необхідними для кожного громадянина. Фахівці розглядають юридичну освіту як галузь вищої освіти, як середовище формування нового покоління юристів, як запоруку професійної компетентності правника, як вид підприємницької діяльності, як шлях розбудови політично-правової кар'єри тощо.

Разом із загальними питаннями реформування вищої освіти сьогодні активно обговорюються проблеми, які виникли в суспільстві. Активними у цьому процесі є правознавці, які презентували проект «Концепції вдосконалення правничої освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії», за яким до правничих професій відносяться судді, адвокати, прокурори і нотаріуси. Запропоновано вирішити наступні завдання: визначення шляхів удосконалення законодавства, що покращуватиме якість правничої освіти; забезпечення участі у регулюванні правничої